

MEMORIAL
General Marii Witek

A. Raj. oprec. 2, 6 VIII 2014

adres.

80-337 Gdańsk

KULAWIK Barbara

z d. Szczesna

ps. "Szarotka"

AK

Okr. Radom -
Kielce

Obw. Jędrzejów

3873 / WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 3873/USK

Kulawik Barbara
zd. Szczepna ps. "Szerotka"

I/1. Relacja ✓ 6 k. K. 5, s. 1-5

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne...

IV. Korespondencja ✓ K. 1, s. 1

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 1

VI. Fotografie ✓

I/1

Relacja

Relacja własna Barbary Kulawik z ob. Szerszne
ps. Szerotka z działalności konspiracyjnej AK Radom-Kielce
podpisana z datą 2008r. rękopiśm., oryg. k. 1-5

Relacja Barbary Kulawik upknięta do Fundacji 16 XII 2008r.

11/1

I. DANE OSOBOWE:

1. Barbara Janina Szczęsna – po zawarciu związku małżeńskiego dn. 01.06.1941 – Kulawik ps. „Szarotka”.
2. Ur. 23.11.1922 – Ujków Nowy pow. Olkusz.
3. Rodzice
  - matka – Stefania z domu Rudawska
  - ojciec – Antoni
    - a) Matka prowadziła sklep spożywczy, później skład wódek i win do 1939r. włącznie.
    - b) Ojciec – w zawodzie cieśla, pracował na Kopalni węgla „Kazimierz”
4. Adres: 80-337 Gdańsk Oliwa, telefon 058/

II. DANE ŚRODOWISKOWE:

1. W Strzemieszycach (obecnie Dąbrowa Górnicza) ukończyłam gimnazjum Handlowe w 1938/1939 – 1 rok – w Sosnowcu.
2. Należałam do ZHP – począwszy od ZUCHÓW do 1939r.

III. UDZIAŁ W KAMPACJI WRZEŚNIOWEJ:

- nie brałam udziału

IV. ŻYCIORYS CYWILNY LAT 1939-1945

- we wrześniu 1939r. Zagłębie Dąbrowskie zostało włączone do Rzeszy Niemieckiej. Odtąd ciągłe łapanki uliczne młodzieży skłoniły mnie do ucieczki w grudniu 1940r. na ziemie Generalnej Guberni. Przekroczyłam nielegalnie granicę w Rabszynie k/Olkusza, dalej dotarłam do Sędziszowa do mojej siostry Heleny Nawrot ps. „Igora” i jej męża Henryka Nawrota ps. „Okrzeja”.

Tu poznałam podchorążego rezerwy Jana Kulawika ps. „Orlik” i dnia 01.06.1941 r. zawarliśmy związek małżeński we wsi Tarnowa, gdzie proboszcz, ks. Stefan Niedzielski udzielił nam ślubu. Był wielkim patriotą, odważnym w wygłaszanych homiliach, a także wzorem dla nas, młodych konspirantów. W 1942 r. aresztowany, torturowany przez Gestapo.

Zamieszkaliśmy we wsi Swaryszów k/Sędziszowa, później w Sędziszowie. Nie pracowałam, byłam na utrzymaniu Męża i Jego Rodziców.

1/1/2

V. PRZEBIEG KONSPIR. SŁUŻBY ŻOŁNIERSKIEJ 1941-1945

1, 2 – Również w dniu 01.06.1941 po naszym ślubie, na wcześniej uzgodnione spotkanie przybyli:

-Kpt. „Okrzyc” Piotr Kulawik (stryj mojego Męża), który jako emisariusz polskiej sprawy, na podstawie rozkazu Naczelnego Wodza, organizował sieć struktury podziemnej organizacji wojskowej, oraz

-Por. „Halny” – Józef Kurek

Zapoznali mnie z koniecznością walki p-ko okupacji Hitlerowskiej, o masowych egzekucjach, mordowaniu inteligencji, tworzeniu Gett Żydowskich, obozów koncentracyjnych i innych okrucieństwach.

Dlatego już w 1940 r. zawiązała się organizacja wojskowa ZWZ na obszarze okręgu Radomsko – Kieleckiego, w ramach którego powstały i działały Placówki na terenie Ziemi Jędrzejowskiej, w tym w gminie Sędziszów.

Po tym pouczeniu – wyraziłam zgodę na włączenie mnie w szeregi ZWZ – AK i złożyłam przysięgę, przyjmując pseudonim „Szarotka” (wcześniej uzgodniony z mężem), trzymając w ręku krucyfiks. Jestem w jego posiadaniu.

3. W ramach Obwodu „Proso” – Jędrzejów, działało 6 podobwodów, w tym Podobwód „Niwa” – Sędziszów, w skład którego weszły 3 Placówki: „Nagłowice” – Nałęczów, „Dwór” – Sędziszów, „Miedza” – Mstyczów.

- Kolejnymi Komendantami Podobwodu byli:

- Kpt. „Okrzyc” – Piotr Kulawik do marca 1944 r., następnie :

- Por. „Nałęcz” – Stanisław Gryń.

- W 1940 r. powstała organizacja wojskowa „Mściciel” do której między innymi należeli – Jan „Orlik”, Piotr „Okrzyc” – Kulawikowie.

4. Po zaprzysięgnięciu powierzono mi funkcję „łącznika” między komendantem obwodu „Proso” w Jędrzejowie, sprawującym wówczas tę funkcję mjr „Kłós” – Zygmunt Żywocki, później kolejno: mjr „Kos” – Stefan Gądzio, kpt. „Mir” – Kacper Niemirski , a komendantem Podobwodu „Niwa” kpt. „Okrzyc” – Piotr Kulawik.

Działalność moja polegała na przyjmowaniu, wydawaniu, przechowywaniu różnych materiałów jak: korespondencja, meldunki, krótka broń, części zapasowe do urządzeń

I/1/3

radiolokacyjnych i innych jakie otrzymywałam z poszczególnych placówek wchodzących w skład podobowodu „Niwa” Sędziszów oraz cotygodniowym przewożeniu pociągami do i z Obwodu „Proso” w Jędrzejowie.

Punktem kontaktowym, gdzie dostarczałam w/w materiały do i z Obwodu „Proso”, był mały sklepik z warzywami i jakimiś drobiazgami spożywczymi, który prowadziła Zofia Polak ps. „Sarenka” Hasłem było: „Czy mogę dostać prawdziwki?” – w odpowiedzi: „Łebki czy ogonki?”, „Łebki 3 deko” odpowiadałam.

Potem hasło było zbędne. Poznałyśmy się.

Byłam ubezpieczana zawsze, gdy przewoziłam broń. Najczęściej był to Wacław Baryłko ps. „Promień”, lub Aleksander Lis ps. „Łokietek”.

W tych latach rozwijał się handel artykułami spożywczymi jak mięso i jego przetwory, nabiał itp. Zajmowały się tym handlarki zaopatrując miasta. Pociągi były przepełnione tobołami, prze które ledwo można było przecisnąć się. Żandarmi, czy Gestapowcy wraz z policją kolejową (Bahnschutz), przeszukiwali przedział za przedziałem rekwirując te bagaże, oraz przeprowadzali osobiste rewizje. W takich warunkach przyszło mi bardzo często podróżować. Przeżyłam nierzadko strach, obawę nie tylko o siebie, ale i dzieciątko noszone pod sercem prawie przez 9 miesięcy, ale i o to, co wiozłam, i czy wytrzymam w razie wpadki. 24 listopada 1943 roku urodziłam syna.

5. Dane dotyczące mego męża „Orlika” urodzonego 20.04.1918 roku oraz rodziny

1) Mąż - był członkiem tajnego stowarzyszenia „Mściciel” od 1940 roku ^{takie} oraz dowódcą zespołu wywiadu na kolei oraz prowadził szkolenia broni.

8 lutego 1944 roku został aresztowany przez Gestapo w biurze budynku dworcowego w Sędziszowie, gdzie pracował. Wywieziony do Szczekocin, tam przebywał kilka dni a następnie do Jędrzejowa.

16 lutego 1944 roku aresztowano braci Ziętańskich w Sędziszowie, z których jeden był żołnierzem AK ps. „Jastrząb”. Uczęszczał na kurs podoficerski. Szkolenia takie prowadził mój mąż „Orlik”. Następnego dnia, tj. 17 lutego była konfrontacja z Mężem i „Jastrząb” bestialsko skantowany – nie wytrzymał. Zdradził, po czym 18 lutego wywieziono Męża do więzienia w Kielcach.

I/1/4

7 marca, dziewięciu żołnierzy AK – w tym mój Mąż – zostali rozstrzelani pod murem cmentarnym w Jędrzejowie.

2 marca 1945 przeprowadziliśmy ekshumację zwłok do Swaryszowa koło Sędziszowa na cmentarzyk, gdzie 17 sierpnia 1944 roku zamordowano 35 osób, w tym 29 żołnierzy AK. Wieś ta była spacyfikowana.

Posiadam przyznany Mężowi Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami z dn. 03.12.1949 roku leg. nr 35817 oraz Krzyż AK – nr 19993 – oba przyznane przez Londyn.

2) Stryj – Stanisław Kulawik ur. 1904, syn Jana i Konstancji, zamordowany w Starobielsku (Katyń).

3) Marian Lipiec (czł. rodziny) – zaraz po wkroczeniu Niemców do Kielc aresztowany i zaginął w obozie w Oranienburgu.

4) Działający w konspiracji członkowie rodziny:

Helena Nawrot „Igora” – siostra, Henryk Nawrot „Okrzeja” – mąż siostry, „Kowadło”, „Młot” – Antoni Kulawik – ojciec „Orlika”.

VI, VII, VIII ----

IX. ŻYCIORYS POWOJENNY

W kwietniu 1945 roku wróciłam z synkiem do Rodziców w Strzemieszycach (obecnie Dąbrowa Górnicza). Od marca 1947 roku do 1950 roku mieszkałam w Sławnie, gdzie prowadziłam bufet na dworcu PKP. Następnie od 2 lutego 1951 roku zamieszkałam w Gdańsku Oliwie, gdzie mieszkam do dziś.

- do 1939 roku ukończyłam 1 rok średniej szkoły handlowej w Sosnowcu,
- w 1963 roku uzyskałam świadectwo dojrzałości Liceum Ogólnokształcącego w Gdańsku.

Dzięki Rodzicom – ogromnej ich pomocy w wychowaniu dwu i pół miesięcznego syna mogłam zająć się pracą zawodową:

- w Przemysle Drobiarskim w Gdańsku i Zjednoczeniu w Warszawie przez 30 lat (1951 – 1981) na różnych stanowiskach: starsza księgowa, główna księgowa, inspektor rachunkowości, badania bilansów, kontrola w zakładach w Polsce.

T/1/1/5

- dodatkowo-w pewnych okresach pół etatu w Oddziale Ośrodka Techniki Jądrowej w Gdańsku – w zakresie księgowości.

Na emeryturę przeszedłam z dniem 16 kwietnia 1981 roku.

Działalność społeczna:

- Koło ZBOWiD – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej od 1959 roku

- Koło AK Okręgu Wileńskiego – w zakresie księgowości.

Ponadto jestem członkiem Światowego Związku Żołnierzy AK w Sędziszowie.

DOKUMENTACJA

- kserokopie zdjęć osób, z którymi współdziałałam, a zawartych w książce „Ocalić od zapomnienia” autora Józefa Szczepanika ps. „Warkot”,

- kserokopie zdjęcia Kpt. Józefa Kurka ps. „Halny” – zastępcy Kom. Obwodu „Proso” w Jędrzejowie, Kawalera Srebrnego Krzyża Orderu Virtuti Militari,

- fotografię cmentarzyka – miejsca mordu 17 sierpnia 1944 roku, po pacyfikacji wsi Swaryszów, w tym 29 żołnierzy AK.

PUBLIKACJE

- Wojciech Borzobochaty kpt. dyplom. ps. „Jelita” i „Wojan” pod tytułem „Jodła”,

- Andrzej Ropelweski ps. „Karaś”, książka pod tytułem „Oddział Partyzancki „Spaleni””

Informuję iż posiadam odznaczenia:

- Medal „Zwycięstwa i Wolności 1945” z dnia 27 lutego 1980

- Odz. Weterana Walk o Niepodległość – w 1995 roku

- Krzyż AK 1939-1945 z dnia 14 lutego 1984 roku – z Londynu

- Krzyż Zasługi dla Kombatanów RP z 14 kwietnia 1997 roku

- Krzyż Kawalerski w 1982 roku

- Medal „PRO-MEMORIA” dnia 16 kwietnia 2008 roku

Ostatnia nominacja Min. Obrony Narod. ^{na postuczynika} z dnia 12 lutego 2007 roku.

Gabriele Kwarcik „Szariotka”

IV

Korespondencje

Korespondencja Barbara Kuchnicki, Gdańsk 6 XII 2008
do Archaum wSK, Feholacja w Toruni, gen. Elżbety Zawackiej
i zobowiązaniu relacja własna o służbie wojennej także
Jana Kubawka i Orlicki

mps, oryg. k. l. s. 1

wplęu korespondencji 16. XII 2008r.

IV/1

Gdańsk, 06.12.2008

Barbara Kulawik „Szarotka”

ul.

80-337 Gdańsk

FUNDACJA
*Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek
w Toruniu

Wpłynęło dnia: 16.12.2008

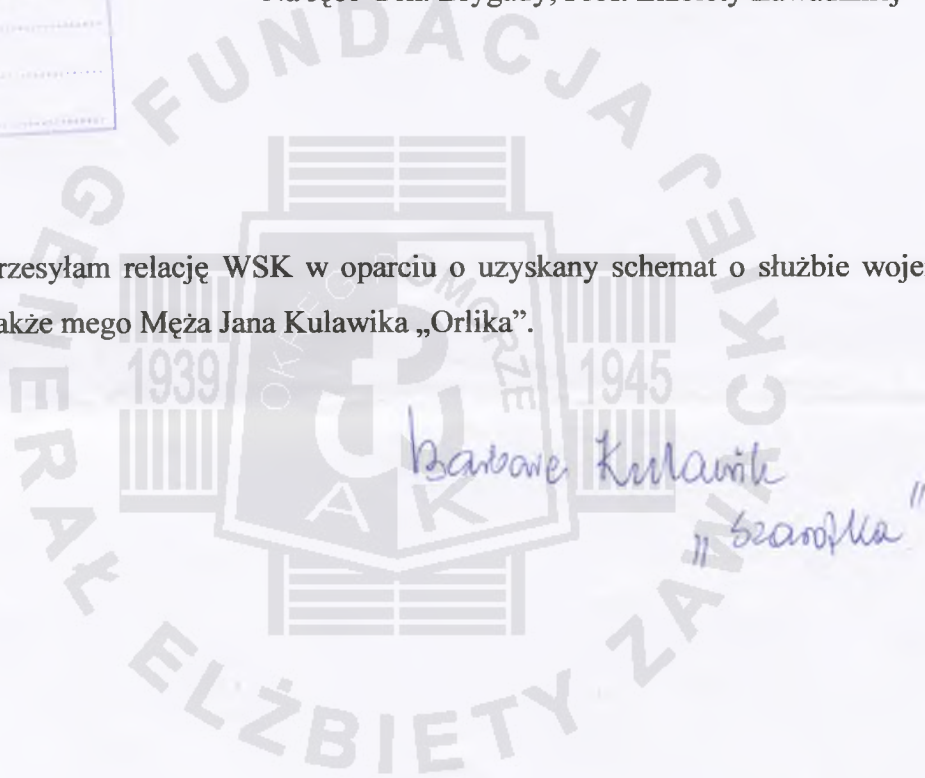
L. dz. 1803 / Pom-410 / 08
WSK-412

Załączniki: .....

Referent: .....

Archiwum WSK przy Fundacji Archiwum i
Muzeum Pomorskie AK oraz Wojskowej Służby Polek
w Toruniu
Na ręce Gen. Brygady, Prof. Elżbiety Zawadzkiej

W załączeniu przesyłam relację WSK w oparciu o uzyskany schemat o służbie wojennej i
mojej osoby, a także mego Męża Jana Kulawika „Orlika”.

Barbara Kulawik

ul.

80-337 Gdańsk

Rota

Ma przenieść kłam. Władca nad
Ma danyj pogrzeba smierci,
Poleki smętom, polski by
Wielużki smętu prętoż
Ma danyj, danyj smierci
- Tak nam depresja byj

Polska 3,65 zł

100. ROCZNICA
NAPISANIA ROTY
PRZEZ MARIE
KONOPNICZĄ

A 10

POLSKA 10⁰⁰

POLSKA 10⁰⁰

Archiwum WSK

przy Fundacji Archiwum i Museum
Pomorskie Armii Krajowej oraz
Wojskowej Służby Polek

87-100 TORUŃ

ul. Podmurna 93

80-348

Gdańsk 39

R

21529

9. 3873/CSK

Alc
Radwan - Ktelce

KULAWIK Barbara
z d. Szerszne

B
—
Wypisy ze źródeł
niezwisłowe koszty informacyjne

i

7. 3873/486

AK

Radom-Kielce
Obw. Jędrzejów

KULAHIK Barbara

z d. Szczęsna

ps. "Szrenotka"

W 1941 r. wysłała za męża za podległego Jana Kulaha
ps. "Orlik". W 1940 r. została zaprzęgnięta do ŻUŻ
w Obw. Jędrzejów jako Egzeczka. Przechowywała korespondencję
melodnicką, krytykę broń z poręczonych placów
niebezpiecznych u siebie podobnie "Słowa" Spółdzielni
przebiegała nocigami do Obrode "Proso" w Jędrzejowie.
Punkt kontaktowy był u siostry, która prowadziła
Zofia Polak. Również była członkinią tajnego stowarzyszenia
"Mściwiel" 8 II 1944 r. został aresztowany, 7 IV 1944 został
"rozstrzelany" w Jędrzejowie.

A. Roj 2014

VI

Kserokopie zdjęci osób z któregoś współdzielca
w AK, Okr. Radom-Kielce Barbara Kulaczik „Szortle”

K. 4, 54

Kserokopie zdjęci zebrane u Karyce „Ocali od zapomnienia”
Józefa Szepańska ps. „Ułkot”

Przekazana u zażyciu ze strony rekruty 16 XII 2008r

vii/1

Kpt. Józef Kurcek ps. "Halny"
2-ca komendanta Okręgu „Prasa”
Kawaler Srebrnego Krzyża Wirtuti Milicjantów

V.1-23

+

IRN KULAWIK 5+P
 ORLIK POR. RK
 LAT 26 ROZSTRZELANY 7-III-1944
 ALEKSANDER LIS
 LOKIETEK P.POR. RK
 LAT 27 ROZSTRZELANY 17-III-1944
 BOJOWNICY WOLNOSC I DEMOKRACIE
 CZESC ICH PAMIECI

tablica na grobie "Orlika"
 mojego Meza

v1/3

-43-

102. Ppor. „Zryw” Stefan Rajski,
d-ca oddz. „Spaleni”

23. „Igora”
Helena Szczęsna-Nawrot,
zaopatrzenie sanit.

24. „Okrzeja”
Henryk Nawrot,
zaopatrzenie sanit.

150. Ppor. „Wiktor” Eugeniusz Adamczyk, szef komórki kontrwywiadu Obwodu AK „Proso”
Jędrzejów. Rozpracował Henryka Janiaka jako agenta gestapo. Był głównym świadkiem
oskarżenia na rozprawie sądowej w Kielcach. Udowodnił Janiakowi udział w pacyfikacji wsi
Swaryszów. Brał udział w pochówku zamordowanych mieszkańców Swaryszowa
i urządzenia cmentarza na miejscu dokonanej zbrodni

7. Kpt. „Okszy” Piotr
Kulawik, pierwszy
komendant podobw. „Niwa”

„Kowadło”
Antoni Kulawik

32. Sierż. /ppor. „Wrzos”
Stanisław Rokicki,
d-ca plutonu

21. Plut. „Lord”
Mieczysław Grzybowski,
d-ca dywersji Obwodu

22. Kpr. z cenz.
„Promień”,
Wacław Baryłko

20. Ppor. „Blondyn”
Ireneusz Maszczyński,
d-ca dywersji

11. Ppor. „Łokietek”
Aleksander Lis,
wywiad kolejowy

8. Por. „Natecz” Stanisław
Gryń, drugi komendant
podobw. „Niwa”

T. 3873/WSK

AK
Radom
- Kielce

KULAWIK Barbara

2 ol. Szczeg. spr.

ps. "Szereotka"

VI Fotografie

1. Zdj. legitym. [b.d], Ksero - str. 1
2. Ksero mgła - str. 1

2. Surtaj. 2014 r.

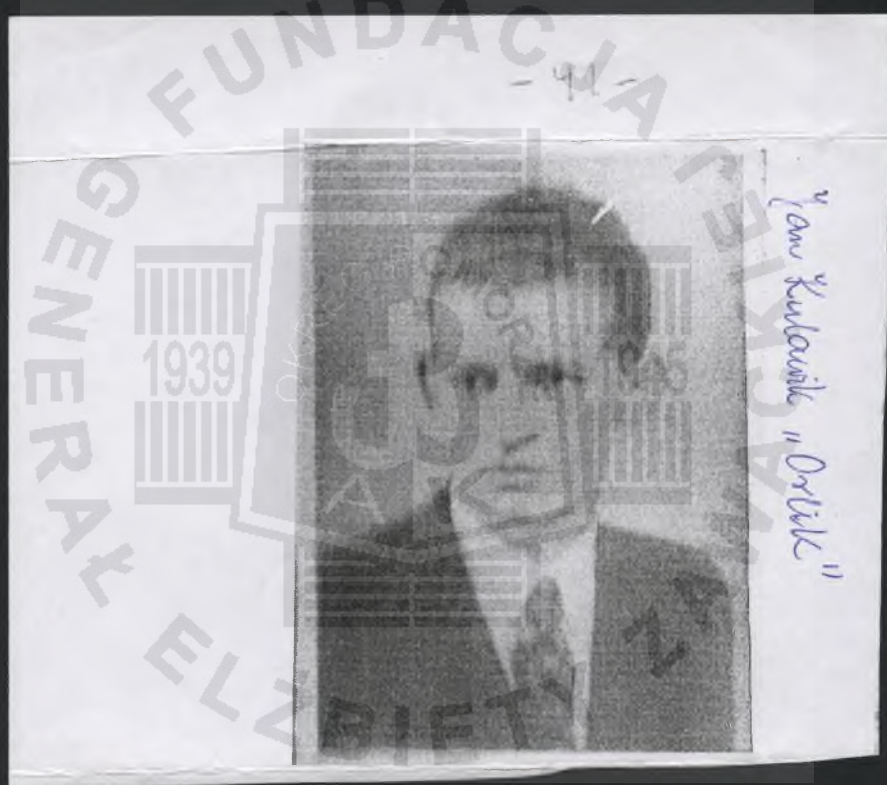

Barbara Kulawik "Szerotka"

1. WSK - Śoczki osobowe
2. T. 3873/WSK
3. ksero
- 4.
5. KULAWIK Barbara
z d. Szczęsnarza
ps. "Szerotka"
6. N.M.
- 7.
8. uwagi:

Z. Świątaj. 2014v.

KULAWIK Barbara